Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 9 oktober 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Statligt stöd – Förordning (EU) nr 651/2014 – Undantag för vissa kategorier av stöd som är förenliga med den inre marknaden – Översättningsfel i den rumänska språkversionen av förordningen – Rättsverkningarna hos den förordning som rättar felet – Möjligheten att rikta krav på återbetalning av ett stöd som beviljats före rättelsen på grundval av den version av förordningen som innehöll nämnda felöversättning – Skydd för berättigade förväntningar – Rättssäkerhet”

I de förenade målen C-416/24 och C-417/24,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Curtea de Apel Bacău (Appellationsdomstolen i Bacău, Rumänien), av den 18 april 2024, som inkom till domstolen den 11 juni 2024, i målen

On Air Media Professionals S.R.L (C-416/24)

mot

Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași,

och

Different Media SRL (C-417/24)

mot

Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Biltgen, domstolens vice ordförande T. von Danwitz, tillförordnad domare på första avdelningen, samt domarna I. Ziemele, A. Kumin och S. Gervasoni (referent),

generaladvokat: M. Szpunar,

* Rättegångsspråk: rumänska

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Europeiska kommissionen, genom Ł. Habiak, M. Lagrue, L. Nicolae och P.J.O. Van Nuffel, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 22 maj 2025 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 2.18 a första meningen i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 [FEUF] (EUT L 187, 2014, s. 1) (nedan kallad den allmänna gruppundantagsförordningen), artikel 1.1 i kommissionens förordning (EU) 2021/452 av den 15 mars 2021 om rättelse av den rumänska språkversionen av förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 [FEUF] (EUT L 89, 2021, s. 1) (nedan kallad rättelseförordningen) och principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet.

2 Respektive begäran, vilka har identiskt innehåll, har framställts i två mål mellan, dels, On Air Media Professionals SRL (nedan kallat On Air Media), ett rumänskt aktiebolag, och Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași (byrån för små- och medelstora företag i Iași, Rumänien) och, dels, Different Media SRL, även detta ett rumänskt aktiebolag, och Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (ministeriet för entreprenadskap och turism – byrån för små- och medelstora företag med uppdrag att locka investerare och att befrämja turism i Iași, Rumänien) avseende krav på återbetalning av stöd som felaktigt har beviljats de två bolagen inom ramen för stödåtgärder till företag som påverkats av den ekonomiska krisen på grund av covid-19-pandemin.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Den allmänna gruppundantagsförordningen

3 Skäl 14 i den allmänna gruppundantagsförordningen har följande lydelse:

”Stöd som beviljas företag i svårigheter bör uteslutas från tillämpningsområdet för denna förordning, eftersom sådant stöd bör bedömas enligt gemenskapens riktlinjer av den 1 oktober 2004 för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter,

förlängda genom meddelandet från [Europeiska] kommissionen om förlängd giltighet för gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter av den 1 oktober 2004 eller riktlinjer som ersätter dessa, i syfte att undvika att de kringgås. Undantaget är stödordningar för att avhjälpa skador som orsakats av vissa naturkatastrofer. För att skapa rättslig säkerhet bör tydliga kriterier inrättas som inte kräver en bedömning av alla omständigheter kring ett företags situation för att avgöra huruvida det anses vara i svårigheter vid tillämpningen av denna förordning.”

4 Artikel 1 i denna förordning har rubriken ”Tillämpningsområde”. I punkt 4 i den artikeln föreskrivs följande:

”Denna förordning ska inte tillämpas på följande:

…

c) Stöd till företag i svårigheter, med undantag för stödordningar för att avhjälpa skador som orsakats av vissa naturkatastrofer.

…”

5 Enligt den ursprungliga rumänska versionen av artikel 2 i förordningen, med rubriken ”Definitioner”, gäller följande:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

…

18. *företag i svårigheter*: företag för vilka minst en av följande omständigheter råder:
   a) I fallet med aktiebolag (utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till riskfinansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det tecknade aktiekapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Detta är fallet om avdrag för ackumulerade förluster från reserver (och alla andra element som vanligtvis betraktas som en del av företagets egna medel) leder till ett negativt ackumulerat belopp som överstiger hälften av det tecknade aktiekapitalet. Vid tillämpningen av denna bestämmelse avses med ’aktiebolag’ särskilt de typer av företag som nämns i bilaga I till [Europaparlamentets och rådets] direktiv 2013/34[/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 2013, s. 19)], och ’aktiekapital’ omfattar överkurs om så är relevant.

…”

Rättelseförordningen

6 Skälen 1–2 i rättelseförordningen har följande lydelse:

”(1) Den rumänska språkversionen av [den allmänna gruppundantagsförordningen] innehåller fel i artikel 2.18 a första meningen och i artikel 2.18 b första meningen som ändrar bestämmelsernas innebörd.

(2) Den rumänska språkversionen av [den allmänna gruppundantagsförordningen] bör därför rättas i enlighet med detta. Övriga språkversioner berörs inte.”

7 I artikel 1.1 i rättelseförordningen föreskrivs följande:

”[Den allmänna gruppundantagsförordningen] ändras på följande sätt:

I artikel 2. 18 a ska första meningen ersättas med följande: I fallet med aktiebolag (utom små eller medelstora företag som funnits i mindre än tre år eller, när det gäller berättigande till riskfinansieringsstöd, små eller medelstora företag inom sju år från deras första kommersiella försäljning som berättigar till riskfinansieringsinvesteringar enligt sunda marknadsprinciper tillämpade av de finansiella intermediärer som valts ut), om över hälften av det tecknade aktiekapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster.”

8 I artikel 2 i rättelseförordningen föreskrivs följande:

”Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

Beslutet av den 27 augusti 2020

9 Kommissionen godkände ett statligt stöd med rubriken ”Stöd till små och medelstora företag och vissa med dessa besläktade större företag för att övervinna den ekonomiska kris som orsakats av covid-19-pandemin”, som Rumänien anmält till kommissionen den 20 augusti 2020, genom kommissionens beslut C(2020) 5949 final av den 27 augusti 2020 om statligt stöd SA.58166 (2020/N) – Rumänien – Covid 19: Support for SMEs and certain related large enterprises to overcome the economic crisis caused by the COVID-19 pandemic (EUT C 302, 2020, s. 1) (nedan kallat beslutet av den 27 augusti 2020).

10 I skälen 16 och 47 i det beslutet anges följande:

”16. Inget stöd får beviljas inom ramen för åtgärden till företag som befann sig i svårigheter i den mening som avses i den allmänna gruppundantagsförordningen, gruppundantagsförordningen för jordbruket eller gruppundantagsförordningen för fisket och vattenbruket den 31 december 2019.

…

47. Kommissionen anser följaktligen att åtgärden är nödvändig, lämplig och proportionell för att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och att den uppfyller alla villkor för den tillfälliga ramen, närmare bestämt följande:

…

– Inget stöd får beviljas inom ramen för åtgärden till företag som redan befann sig i svårigheter den 31 december 2019 (se skäl 16). Åtgärden är således förenlig med punkt 22 c i den tillfälliga ramen.”

Rumänsk rätt

Brådskande lagdekret nr 130/2020

11 I artikel 4.1 i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014–2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (brådskande lagdekret nr 130 om vissa åtgärder som, med anledning av covid-19-krisen, vidtas inom ramen för det operativa programmet för konkurrenskraft 2014–2020 i syfte att ge finansiellt stöd medelst ett externt bidrag samt om andra åtgärder inom området för EU-fonder) av den 31 juli 2020 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 705 av den 6 augusti 2020) (nedan kallat brådskande lagdekret nr 130/2020) föreskrivs följande:

”Mikrostöd uppgår till 2 000 euro och beviljas en enda gång, i form av en klumpsumma, i enlighet med artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006 (EUT L 347, 2013, s. 289), i ändrad lydelse, och artikel 67.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 2013, s. 320).”

12 Artikel 6 i brådskande lagdekret nr 130/2020 har följande lydelse:

”Sådant mikrostöd som avses i artikel 4.1 ska, på grundval av ett avtal om statligt stöd, beviljas stödmottagare som uppfyller samtliga följande villkor:

a) De har bedrivit sedvanlig/löpande verksamhet under minst ett kalenderår innan de ansöker om finansiering, med undantag för [fysiska personer med tillstånd och enskilda läkarmottagningar], vars verksamhet får ha inletts senast den 1 februari 2020.

b) De har uppnått en omsättning under räkenskapsåret före ansökan om finansiering som i [rumänska lei (RON)] minst motsvarar 5 000 euro den dag då ansökan om stöd inges, med undantag för mottagare av sådant statligt stöd som avses i artikel 5.1 a, stödmottagare som bildades år 2019, vars omsättning understiger 5 000 euro, för vilka den lägsta omsättningen beräknas genom att antalet hela verksamhetsmånader år 2019 multipliceras med ett belopp på 415 euro, och sådana mottagare av statligt stöd som avses i artikel 5.1 b och 5.1 c.

c) De fortsätter sin verksamhet i minst sex månader från och med det de har beviljats mikrostöd.”

13 I artikel 32 i brådskande lagdekret nr 130/2020 föreskrivs följande:

”1) Regler för beviljande av det statliga stödet fastställs inom ramen för den statliga stödordningen – Stöd till små och medelstora företag, som är underkastad Europeiska kommissionens yttrande

2) Ändringar av och/eller tillägg till den statliga stödordningen – Stöd till små och medelstora företag – träder i kraft den dag då Europeiska kommissionen meddelar ett beslut om godkännande.”

Dekret nr 1060/2857/2020

14 Bilagan till Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (dekret nr 1060/2857/2020 om godkännande av den statliga stödordningen – Stöd till små och medelstora företag i syfte att övervinna den ekonomiska krisen med anledning av covid-19-pandemin) (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 835 av den 11 september 2020 (nedan kallat dekret nr 1060/2857/2020), antaget av Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (ekonomi-, energi- och miljöministeriet, Rumänien) och Ministerul Fondurilor Europene (ministeriet för EU-fonder, Rumänien) innehåller följande definition i punkt 3.6:

”*företag i svårigheter* – i enlighet med artikel 2.18 a i [den allmänna gruppundantagsförordningen] ska ett företag anses vara i svårigheter när följande omständigheter råder:

i) I fallet med aktiebolag (utom små eller medelstora företag som funnits i minst tre år), om över hälften av det tecknade aktiekapitalet har försvunnit på grund av ackumulerade förluster. Detta är fallet om avdrag för ackumulerade förluster från reserver (och alla andra element som vanligtvis betraktas som en del av företagets egna medel) leder till ett negativt ackumulerat belopp som överstiger hälften av det tecknade aktiekapitalet. Vid tillämpningen av denna bestämmelse avses med ’aktiebolag’ särskilt de typer av företag som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv [2013/34], och ’aktiekapital’ omfattar överkurs om så är relevant.

…”

15 Punkt 6.19 i bilagan till detta dekret har följande lydelse:

”De allmänna kriterierna för mottagare som ansöker om finansiering inom ramen för åtgärderna i förevarande ordning för statligt stöd är följande:

a) Mottagaren får inte vara i svårigheter den 31 december 2019, i den mening som avses i artikel 2.18 i [den allmänna gruppundantagsförordningen], med undantag för [fysiska personer med tillstånd och enskilda läkarmottagningar].

b) Det har inte utfärdats eller verkställts något beslut om återbetalning av statligt stöd med avseende på mottagaren ….

c) Mottagaren är inte föremål för ackord eller för likvidations-, insolvens- eller konkursförfaranden.”

Dekret nr 2989/2020

16 I punkt 8.11 i Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii ”Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile” din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014–2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (dekret nr 2989/2020 om godkännande av förfarandet för genomförande av åtgärden ”Mikrostöd som beviljas medelst icke återbetalningspliktiga externa medel” inom ramen för den statliga stödordning som infördes genom brådskande lagdekret nr 130/2020 om vissa åtgärder som, med anledning av covid-19-krisen, vidtas inom ramen för det operativa programmet för konkurrenskraft 2014–2020 i syfte att ge finansiellt stöd medelst ett externt bidrag samt om andra åtgärder inom området för EU-fonder) av den 30 september 2020 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr 902 av den 5 oktober 2020) föreskrivs, att ett statligt stöd kommer att återkrävas i sin helhet om det, efter det att finansieringsavtalen undertecknats, konstateras att stödmottagaren inte ingår bland de kategorier av stödberättigade mottagare som avses i brådskande lagdekret nr 130/2020.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

17 Rumänien anmälde den 20 augusti 2020 en stödordning med rubriken ”Stöd till små- och medelstora företag för att övervinna den ekonomiska kris som orsakats av covid-19-pandemin” till kommissionen. Kommissionen godkände denna stödordning genom beslut av den 27 augusti 2020.

18 Enligt skäl 16 i det beslutet fick inget statligt stöd beviljas inom ramen för den godkända ordningen till företag som befann sig i svårigheter, i den mening som avses i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen, den 31 december 2019. Såsom framgår av skäl 47 i nämnda beslut var detta ett av de villkor som kommissionen ställde för att stödordningen skulle kunna förklaras nödvändig, lämplig och proportionell och därmed förenlig med den inre marknaden.

19 Efter delgivningen av beslutet av den 27 augusti 2020 genomförde de rumänska myndigheterna stödordningen genom dekret nr 1060/2857/2020.

20 I punkt 6.1 i bilagan till dekretet föreskrevs att ett stöd på högst 2 000 euro beviljas per stödmottagare för vissa kategorier av små- och medelstora företag.

21 I beslutet av den 27 augusti 2020 angavs att ett av de allmänna kriterierna för stödberättigande som skulle uppfyllas av de mottagare som ansöker om finansiering var, enligt punkt 6.19 i bilagan till nämnda dekret, att inte vara i svårigheter den 31 december 2019, i den mening som avses i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen. Definitionen av begreppet ”företag i svårigheter”, som anges i den artikeln, upprepades i punkt 3.6 i) i bilagan till dekretet.

22 Inom ramen för ovannämnda stödordning ingick On Air Media och Different Media den 10 december 2020 finansieringsavtal enligt vilka vart och ett av dessa bolag erhöll ett mikrostöd på 9 679 RON (cirka 1 945 euro) för att hjälpa dem att övervinna den ekonomiska kris som orsakats av covid-19-pandemin.

23 Vart och ett av dessa mikrostöd var föremål för ett beslut om återbetalning, daterat den 8 november 2022 för On Air Media respektive den 18 oktober 2022 för Different Media. De rumänska myndigheterna ansåg att bolagen inte uppfyllde ett av de lagstadgade villkoren för att beviljas det aktuella stödet, eftersom de den 31 december 2019 tillhörde kategorin ”företag i svårigheter”, i den mening som avses i punkt 3.6 i) i bilagan till dekret nr 1060/2857/2020, eftersom bolagens ackumulerade förluster vid detta datum markant överskred deras tecknade aktiekapital.

24 On Air Media och Different Media överklagade dessa beslut om återbetalning till Tribunalul Neamț (Förstainstansdomstolen i Neamț, Rumänien). Bolagen hävdade att de uppfyllde samtliga föreskrivna villkor för att erhålla mikrostöd och i synnerhet att de inte var företag i svårigheter, i den mening som avses i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen. Enligt bolagen ingick nämligen inte ”små och medelstora företag som funnits i minst tre år” i kategorin ”företag i svårigheter” i den rumänska versionen av dessa bestämmelser. On Air Media och Different Media gjorde gällande att de existerade sedan tretton respektive arton år när deras respektive finansieringsavtal ingicks.

25 Tribunalul Neamț (Förstainstansdomstolen i Neamț) lämnade överklagandena utan bifall. Nämnda domstol grundade sig på det faktum att den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen hade rättats genom rättelseförordningen efter det att stödet hade beviljats On Air Media och Different Media och således föreskrev att endast små och medelstora företag som har funnits i mindre än tre år – och inte, såsom i den ursprungliga versionen, små och medelstora företag som har funnits i minst tre år – ska undantas från begreppet ”företag i svårigheter” och att därmed ha rätt till det aktuella stödet.

26 Tribunalul Neamț ansåg inte att rättelseförordningen hade ändrat den allmänna gruppundantagsförordningen, utan att den bara hade rättat den rumänska språkversionen, eftersom originalversionen, som var på engelska, redan från och med antagandet av förordningen avsåg företag ”som funnits i mindre än tre år”. Tribunalul Neamț tillämpade följaktligen artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen, vilken har rättats genom rättelseförordningen, och konstaterade att On Air Media och Different Media inte uppfyllde samtliga villkor för stödberättigande vid tidpunkten för deras ansökan om stöd.

27 Bolagen överklagade domarna i första instans till Curtea de Apel Bacău (Appellationsdomstolen i Bacău, Rumänien), som är den hänskjutande domstolen.

28 Vid den hänskjutande domstolen har bolagen hävdat att de rumänska myndigheterna tillämpade rättelseförordningen retroaktivt, eftersom den antogs i mars 2021, det vill säga mer än tre månader efter det att de aktuella finansieringsavtalen hade undertecknats och till och med efter det att stöden hade använts för inköp av utrustning.

29 De har vidare gjort gällande att begreppet ”originalversion av förordningen” på engelska, som använts i domen i första instans saknar rättslig grund, eftersom rumänska är ett av Europeiska unionens 24 officiella språk, på samma sätt som de andra 23 språken.

30 De har dessutom påpekat att vid den tidpunkt då finansieringsavtalen undertecknades hade den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen varit i kraft utan några ändringar i över sex år och att texten i den förordningen var fullständigt koherent med alla andra tillämpliga lagstiftningsakter på området, bland annat med dekret nr 1060/2857/2020, som

innehöll en identisk text. De har under dessa omständigheter hävdat att de lämnade in sina ansökningar om statligt stöd, undertecknade finansieringsavtalen och genomförde nämnda avtal i god tro.

31 Den hänskjutande domstolen anser att den har att avgöra frågan huruvida antagandet av en förordning som rättar den första versionen av en EU-förordning på ett språk får till följd att den rättade lydelsen ska tillämpas med retroaktiv verkan från och med det datum då den första förordningen trädde i kraft eller huruvida den enbart har verkan från och med ikraftträdandet av rättelseförordningen.

32 Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i huruvida principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar utgör hinder för att rikta krav om återbetalning av statligt stöd som beviljats i överensstämmelse med de villkor som ursprungligen stadgades i den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen, i ett sådant sammanhang som det i de nationella målen.

33 Den hänskjutande domstolen har slutligen påpekat att nationell rättspraxis inte är enhetlig i dessa frågor.

34 Under dessa omständigheter beslutade Curtea de Bacău (Appellationsdomstolen i Bacău) att vilandeförklara målen och hänskjuta följande tolkningsfrågor till domstolen för förhandsavgörande:

”1) Får antagandet av en förordning om rättelse av den officiella rumänska språkversionen av en EU-förordning, närmare bestämt [rättelseförordningen], till följd att den rättade lydelsen ska tillämpas med retroaktiv verkan från och med det datum då den ursprungliga förordningen trädde i kraft, eller i stället enbart har verkan framåt i tiden efter dagen för ikraftträdande av [rättelseförordningen] i ett fall där de nationella myndigheterna har beviljat ett statligt stöd i överensstämmelse med de villkor som stadgades i den ursprungliga rumänska språkversionen av [den allmänna grundförordningen] och efter det att [rättelseförordningen] trädde i kraft, har begärt att det statliga stödet ska återbetalas?

2) Innebär den omständigheten att de olika språkversionerna av en EU-förordning är lika giltiga att en medlemsstats nationella myndigheter, med stöd av bestämmelserna i [rättelseförordningen] får begära att mottagaren av ett statligt stöd som har beviljats i enlighet med den ursprungliga rumänska språkversionen av [den allmänna gruppundantagsförordningen], med stöd av bestämmelserna i [rättelseförordningen] ska återbetala det statliga stödet, trots att det fel som begåtts inte kan läggas stödmottagaren till last?

3) Ska unionsrätten, och särskilt principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet, tolkas så, att de utgör hinder för återkrav av ett statligt stöd som beviljats i överensstämmelse med de villkor som ursprungligen stadgades i den rumänska språkversionen, vilka emellertid inte fanns med i de andra språkversionerna av den allmänna gruppundantagsförordningen, och den rumänska språkversionen under alla omständigheter rättats genom [rättelseförordningen] efter det att det statliga stödet beviljades?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

35 Den hänskjutande domstolen har ställt den första tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida rättelseförordningen ska tolkas så, att den rättar den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen med retroaktiv verkan från och med den dag då sistnämnda förordning trädde i kraft.

36 Domstolen erinrar inledningsvis om att det enligt fast praxis finns ett uppenbart unionsrättsligt intresse av att de bestämmelser som har hämtats från unionsrättsakter blir tolkade på ett enhetligt sätt, för att i framtiden undvika skilda tolkningar och som domstolens behörighet enligt artikel 267 FEUF syftar till att säkerställa (se, för ett likande resonemang, dom av den 18 oktober 1990, Dzodzi, C-297/88 och C-197/89, EU:C:1990:360, punkterna 37 och 38, och dom av den 16 juni 2016, Rodríguez Sánchez, C-351/14, EU:C:2016:447, punkt 61).

37 Nödvändigheten av en enhetlig tolkning av unionsbestämmelser utesluter att en bestämmelse då oklarhet råder betraktas för sig, och att det tvärtom krävs att den ska tolkas och tillämpas mot bakgrund av de övriga officiella språkversionerna (dom av den 5 december 1967, van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, s. 456, och dom av den 10 april 2025, Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, punkt 30).

38 Domstolen har även konsekvent slagit fast att alla språkversioner av en unionsrättsakt i princip ska tillerkännas samma värde (dom av den 2 april 1998, EMU Tabac m.fl., C-296/95, EU:C:198:152, punkt 36, och dom av den 4 oktober 2024, AFAÏA, C-228/23, EU:C:2024:829, punkt 38).

39 I händelse av bristande överensstämmelse mellan språkversionerna av en unionstext, ska den aktuella bestämmelsen dessutom tolkas med hänsyn till systematiken i och ändamålet med de föreskrifter i vilka den ingår (dom av den 27 oktober 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, punkt 14, och dom av den 10 april 2025, Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, punkt 30).

40 Det följer visserligen av fast rättspraxis att en tolkning av en unionsbestämmelse inte får leda till att bestämmelsens klara och precisa lydelse förlorar all ändamålsenlig verkan (dom av den 8 december 2005, ECB/Tyskland, C-220/03, EU:C:2005:748, punkt 31, och dom av den 3 september 2024, Illumina och Grail, C-611/22 P och C-625/22 P, EU:C:2024:677, punkt 126).

41 Den bristande överensstämmelsen mellan den rumänska språkversionen, vars lydelse var klar och entydig, och övriga språkversioner av artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen föranledde kommissionen att anta den rättelseförordning som ligger till grund för de nationella målen.

42 Den allmänna gruppundantagsförordningen, i vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 FEUF, utesluter enligt artikel 1.4 c i förordningen ”företag i svårigheter”, vars definition återfinns i artikel 2.18 i samma förordning.

43 I den ursprungliga rumänska språkversionen av sistnämnda bestämmelse, som publicerades den 26 juni 2014 i *Europeiska unionens officiella tidning*, uteslöts, vad gäller aktiebolag, klart och entydigt, små och medelstora företag som funnits i minst tre år från kategorin företag i

svårigheter medan i de andra språkversionerna av bestämmelsen, som offentliggjordes samma dag i *Europeiska unionens officiella tidning*, lika tydligt uteslöts små och medelstora företag som funnits i mindre än tre år från denna kategori.

44 När det gäller frågan huruvida rättelseförordningen har retroaktiv verkan, ska det först erinras om att enligt artikel 297 FEUF ska unionens rättsakter träda i kraft den dag som anges i dem eller, om det inte anges någon dag, den tjugonde dagen efter offentliggörandet.

45 Det följer vidare av domstolens fasta praxis att till skillnad från handläggningsregler som i allmänhet anses tillämpliga från och med den dag då de träder i kraft ska materiella unionsbestämmelser, för att säkerställa att principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar iakttas, tolkas så, att de avser situationer som har fullbordats innan bestämmelserna har trätt i kraft endast såvida det av bestämmelsernas lydelse, syfte eller systematik klart framgår att de ska tillerkännas sådan verkan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 2022, Volvo och DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, punkt 31 och där angiven rättspraxis).

46 I förevarande fall anges i artikel 2 i rättelseförordningen, som avser en materiell bestämmelse, att den träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* och att det inte uttryckligen föreskrivs att den ska träda i kraft vid en tidigare tidpunkt.

47 Rättelseförordningens retroaktiva verkan framgår emellertid tydligt av dess syfte.

48 Syftet med rättelseförordningen är, vilket även framgår av skälen 1 och 2 i denna, att rätta ett fel i den rumänska språkversionen i artikel 2.18 a första meningen i den allmänna gruppundantagsförordningen och i artikel 2.18 b första meningen i samma förordning som ändrar bestämmelsernas innebörd. Övriga språkversioner berörs inte.

49 Det framgår av själva syftet med rättelseförordningen att den syftar till att återupprätta en enhetlig tolkning av artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen på samtliga språkversioner av denna bestämmelse genom att från början retroaktivt rätta det översättningsfel som den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen var behäftad med.

50 Om rättelseförordningen hade rättat den rumänska versionen av den allmänna gruppundantagsförordningen endast för framtiden, skulle den nämligen ha låtit oförenliga versioner av den allmänna gruppundantagsförordningen samexistera, vilka båda stödde sig på klara och precisa formuleringar, under perioden mellan ikraftträdandet av den allmänna gruppundantagsförordningen och rättelseförordningen.

51 En sådan tolkning av rättelseförordningen kan inte godtas utan att åsidosätta det krav på enhetlig tolkning och tillämpning av unionsrätten som det erinrats om i punkterna 36 och 37 ovan.

52 Den första frågan ska således besvaras enligt följande. Rättelseförordningen ska tolkas så, att den rättar den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen med retroaktiv verkan från och med den dag då sistnämnda förordning trädde i kraft.

Prövning av den andra och den tredje frågan

53 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar ska tolkas så, att de utgör hinder för att rikta krav om återbetalning, med stöd av rättelseförordningen, av stöd som Rumänien beviljat före antagandet av denna förordning enligt den stödordning som godkändes genom kommissionens beslut av den 27 augusti 2020.

54 Såsom har slagits fast i punkt 52 ovan rättar rättelseförordningen den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen med retroaktiv verkan, det vill säga från och med den dag då den sistnämnda förordningen trädde i kraft.

55 Mot bakgrund av den rättade rumänska språkversionen är det utrett att On Air Media och Different Media skulle betraktas som företag i svårigheter i den mening som avses i artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen och således borde ha uteslutits från de stöd som är aktuella i de nationella målen.

56 Enligt fast rättspraxis är den logiska följden av att ett stöd har konstaterats vara olagligt att stödet återkrävs av nationella myndigheter för att på så sätt återställa den tidigare situationen (se, för ett likande resonemang, dom av den 8 december 2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, punkt 33, och beslut av den 28 februari 2024, Grekland/kommissionen, C-797/22 P, EU:C:2024:174, punkt 71).

57 När dessa myndigheter genomför unionsrätten är de emellertid skyldiga att iaktta de grundläggande principerna, bland annat rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar (dom av den 1 april 1993, Lageder m.fl., C-31/91 och C-44/91, EU:C:1993:132, punkt 33, och dom av den 5 september 2024, Novo Banco m.fl., C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686, punkt 100).

58 Rättssäkerhetsprincipen innebär att en unionslagstiftning ska möjliggöra för dem som berörs av bestämmelsen att få kännedom om den exakta omfattningen av de skyldigheter som de åläggs genom bestämmelsen (dom av den 1 oktober 1998, Förenade kungariket/kommissionen, C-209/96, EU:C:1998:448, punkt 35, och dom av den 22 februari 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd m.fl., C-160/20, EU:C:2022:101, punkt 41).

59 Vad gäller verkan i tiden av unionsrättsakter erinrar domstolen om att rättssäkerhetsprincipen i allmänhet utgör hinder för att det fastställs att en unionsrättsakt ska börja gälla från en tidpunkt före dess offentliggörande eller delgivande. Det kan i undantagsfall förhålla sig annorlunda, om det med hänsyn till ett mål av allmänintresse och om berörda personers berättigade förväntningar vederbörligen beaktas (dom av den 25 januari 1979, Racke, 98/78, EU:C:1979:14, punkt 20, och dom av den 12 november 1981, Meridionale Industria Salumi m.fl., 212/80–217/80, EU:C:1981:270, punkt 10), och i den mån det tydligt följer av de berörda unionsbestämmelsernas ordalydelse, ändamål eller systematik krävs att de ska ha en sådan verkan (dom av den 24 september 2002, Falck och Acciaierie di Bolzano, C-74/00 P och C-75/00 P, EU:C:2002:524, punkt 119, och dom av den 30 april 2019, Italien/rådet (Kvot för fiske av svärdfisk i Medelhavet), C-611/17, EU:C:2019:332, punkt 106 och där angiven rättspraxis).

60 Vad gäller principen om skydd för berättigade förväntningar ska det erinras om att rätten att åberopa denna princip, enligt fast rättspraxis, förutsätter att tydliga försäkringar som är ovillkorliga och samstämmiga samt härrör från behöriga och tillförlitliga källor har meddelats den berörde av de behöriga unionsinstitutionerna (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 97 och där angiven rättspraxis).

61 Enligt domstolens fasta praxis kan nämligen en medlemsstats praxis som inte överensstämmer med unionsbestämmelserna inte ge upphov till berättigade förväntningar hos enskilda som drar nytta av den på så sätt uppkomna situationen (dom av den 15 december 1982, Maizena, 5/82, EU:C:1982:439, punkt 22, och dom av den 19 december 2024, Kaduna, C-244/24 och C-290/24, EU:C:2024:1038, punkt 131).

62 På området för statligt stöd framgår det även av fast praxis att det förhållandet att den kontroll av statliga stöd som kommissionen utövar med stöd av artikel 108 FEUF är av tvingande karaktär medför, för det första, att de stödmottagande företagen i princip inte kan ha några berättigade förväntningar på att stödet är rättsenligt såvida det inte har beviljats i enlighet med förfarandet i nämnda artikel, och, för det andra, att en omdömesgill ekonomisk aktör normalt sett ska kunna avgöra om detta förfarande har följts (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98 och där angiven rättspraxis).

63 EU-domstolen godtar emellertid samtidigt att en mottagare av ett rättsstridigt stöd kan åberopa exceptionella omständigheter som medför att han eller hon har berättigade förväntningar på att stödet är lagenligt och av detta skäl kan motsätta sig att återbetala det (se, för ett likande resonemang, dom av den 20 september 1990, Kommissionen/Tyskland, C-5/89, EU:C:1990:320, punkt 16).

64 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 80 i sitt förslag till avgörande grundade sig On Air Medias och Different Medias förväntningar på att de omfattades av tillämpningsområdet för de stöd som kunde godkännas med stöd av den allmänna gruppundantagsförordningen inte enbart på de rumänska myndigheternas agerande, i synnerhet på den nationella stödordningen och de beslut om tilldelning av stöd som fattats enligt denna, utan även på den tydliga, om än felaktiga, lydelsen av den rumänska versionen av den allmänna gruppundantagsförordningen som offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning*, till vilken denna stödordning hänvisade.

65 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 73 i sitt förslag till avgörande kan On Air Media och Different Media, under omständigheterna i de nationella målen, inte klandras för att inte ha kontrollerat de andra språkversionerna av artikel 2.18 i den allmänna gruppundantagsförordningen, trots att det inte fanns något i den ursprungliga rumänska versionen av denna bestämmelse som gav upphov till några tolkningssvårigheter.

66 Dessutom hade den aktuella nationella stödordningen, som vederbörligen anmälts till kommissionen, godkänts av kommissionen genom beslutet av den 27 augusti 2020, vilket även kunde ge upphov till berättigade förväntningar om att det stöd som beviljats på grundval av denna stödordning var rättsenligt.

67 Mot denna bakgrund ska den andra och den tredje frågan besvaras enligt följande. Rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar ska tolkas så, att de utgör hinder för krav på återbetalning, med stöd av rättelseförordningen, av stöd som Rumänien beviljat före antagandet av denna förordning enligt den stödordning som godkänts genom beslut av den 27 augusti 2020.

Rättegångskostnader

68 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) **Kommissionens förordning (EU) 2021/452 av den 15 mars 2021 om rättelse av den rumänska språkversionen av förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 [FEUF] ska tolkas så, att den rättar den rumänska språkversionen av den allmänna gruppundantagsförordningen med retroaktiv verkan från och med den dag då sistnämnda förordning trädde i kraft.**

2) **Rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar ska tolkas så, att de utgör hinder för krav på återbetalning, med stöd av rättelseförordningen, av stöd som Rumänien beviljat före antagandet av denna förordning enligt den stödordning som godkänts genom kommissionens beslut C(2020) 5949 final av den 27 augusti 2020 om statligt stöd SA.58166 (2020/N) – Rumänien – Covid 19: Support for SMEs and certain related large enterprises to overcome the economic crisis caused by the COVID-19 pandemic.**

Underskrifter